

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 13. ДЕЦЕМБРА 1872.

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАВАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО.
— ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ ОВАКИ ПУТ.

МАКСИМ ЦРНОЈЕВИЋ.

Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао др. Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хацић,
музика од А. Максимовића.

(Наставак.)

Ти велиш: „Да! Та да, — љубим те ја!”
И како само могох помислит'
Да једног лета суво корито
Испрпет' може бујност толику,
Милости твоје силне изворе?
И опет, душо, слатки изворе!
И опет можда не ћеш познати,
Кад вако видиш твога Максима,
То узмучено твоје језеро?
Зар не мож' бити, не мож' бити зар?
Промен'о сам се, охрапавио!
Шта мислиш, чедо, са свим други ли?
Ох, кажи ми, ох, кажи, слико ти,
Хоћеш ли познат' твога Максима
Под богињом себе богињу,
Из очију, из уста, реч?

(Опет купне слику.)

Шта? „Хоћу? Шта? — Ох, хоћу!” — Хоћу! Да,
Ал' „не ћу!” реци, реци: „Не ћу, не!”
Јер одговор сам тај заслужио,
Кад ту још сумњам, кад још питам то!
Ал' ти се светиши слатком осветом
Ша велиш: „Хоћу!” Хоћеш? Хоћеш? Ох!

(Оде љубећи слику.)

ПОЈАВА ТРЕЋА.

Одаја.

Иво Црнојевић и Надан Бојимири дојазе.

Иво.

Баш тако веле, тако, Надане?
Гланари не ће са мном у Млетке?
Не умеде л' их наговорити
Да није нужда мени дошла тек,

Срамота није мени само ту,
Већ целој земљи, целој држави,
На српско име, српске вере глас?

Надан.

Та све сам рек'о, што се рећи мож',
Кад рекох: светлост српског образа,
Окрену ми се леђма Ликовић;
А када рекох: српске вере глас,
Капетан се по брку поглади
И длаку једну дуну у ветар,
На понуђен подсмејаву се дар,
Већ круну твоју свак би у шићар!

Иво.

И Јован зар, и он, синовац мој?

Надан.

Он добро жели светлом стрицу свом,
Свом стрицу светлом, господару свом,
Ал' — пријатеља мрзи млетачког!

Иво.

Разумем те, предомислићу се! (За себе.)
Да попустим, да попустим зар ја
У овом часу тешке неизгоде?
Ма кад иначе, само сада не!
Ал' шта ћу болан? Дужду дадох реч!
Понос је свет, ал' реч је светија!
Ох, свет би овај вољно пон'о сад,
Над понором га прен'о пакленим,
Отешта л' врло, збацио би га,
Ал' овај свет, што сад га подносим,
Судариште је начела силна два,
У мени је, а ја у њему сав,
Он са мном само, са њим падам ја!

Надан.

За шта да речем чекаоцима?
Да л' милости да јавим свакоме?
Да дођу зар — —

Иво.

Предомислибу се!

Надан (за себе)

Предомислићеш се? А, причев! Још једну искру имам налила За поноса му овлашени пра! (Иви) Још рекоше у претњи уочној: Не послушаш ли правде њихове, Да за сватима шаљу Дужду вест, Да верујућег таста науче, Ко му је Милош, Максим ко му је, Кога ли жели да му буде зет?

Иво.

Изрекоше л'? — Предомислићу се!

Надан

А одговор?

Иво (лупи ногом).

Предомислићу се! (за себе.) Ох, тежак је, претежак свет је тај! Ал' сваки драм у нове незгоде, Чудновато ми снагу подиже! (Надану.) Нек' дођу, Надане! (Оде.)

Надан.

Нек' дођу зар?

Нек' дођу! Па: предомислићу се?
Шта мисли он с предомишљањем тим?

Ко мисли у њем? Не мислим зар ја?

Непојамно је миран, утишан,

Ал' знамо већ тај намргоћен мир,

Ког само гром жестине прекине!

И у том миру домишља се он? —

Нек' дођу, рече; шта да речем ја?

Па шта да речем? Није л' доста зар

Напустит' Ивин разиграни гром,

Па изненад међу њих удари,

Расирши на све стране војводе,

А Иву самог баци у Млетке,

Па у Жабљаку ја да будем сам?

Зар није доста, није доста то?

Нек' дођу, рече! Хајд', нек' дођу, хајд',

Да видим, где су!

Док он полази прозору, улазе полагано четири војводе: Кујунџић, Јован Капетан, Милић и Ликовић пажљиво се обизију!

Где су, нема их!

Ни једног нема зар на бедему?

Одјездише зар већ? Је л' истина?

Ни коња гдегод, ни јунака где,

За цело, ох, за цело одоше!

Ја не памтим, но људи говоре,

Да мати моја беше латинка!

Ох, мајко моја, блажена ти крв! (Обазре се)

Цс! Тише, тише! Преварме крв!

Ал' још је боље! (Гласно) Здраво господо!

Кујунџић.

Је л' улазити тестир, Надане?

Надан.

Јест, Ђуро, јест, баш по вас хтедох сад!

(Наставиће се.)

◎ ЛИСТИЋ. ◎

ПОЗОРИШТЕ.

(Марија Јеленска), пређе глумица на народном позоришту у Београду, играла је пре некада на штамптерском позоришту у Бечу. Готово сви бечки немачки листови хвале је редом, а стара „Преса“ пише о њој ово: Ко је год видео М. Јеленску ма само у једном призору, одмах се могао уверити, да је то јако даровита глумица. Толико бисмо имали рећи у опште. Госпођица је Јеленска лепа, плавојка је, али има црне очи, којима уме гледати веома лепо. Стас, и узраст јој је лен, глас пун, звучан и згодан за свако превијање. По целој игри јој види се, да јој је многостало доправе уметности,

а поједини моменти њене промишљене игре доказивали су јасно, да је потпуно свесна свога великог задатка. Мане су јој, да се још није могла отрести словенског нагласка и да се по гдекој пут и сувише далеко занесе у приказивању својих улога; али то ће се моћи све лако савладати само док се „германизује.“ Госпођица Јеленска има у пуној мери и дара и све особине за глумицу и само ће једино до ње стојати, да свом уметничком позиву потпуно одговори. Овако „Преса“, а ми додајемо само још то, да је грдна штета по нашу позоришну уметност у опште, што је госпођица Јеленска напустила народно позориште у Београду, и да не

би требало жалити никаквих жртава само да бисмо је могли на ново задобити нашем позоришту.

* (Народно позориште у Загребу.) 5. децембра о. г. приказивана је у Загребу први пут „Јелисавета Соарезова“ или „Сестра Тереза,“ драма у 5 чинова, од В. Камолетија. Ова је драма у толико необична, што јој радња захвата у самоћу манастирских зидова, а у толико саблажњива, у колико може саблажњиво бити то, што је калуђерица за време своје младости постала мати. Иначе могао би је и сваки калуђер гледати, а да не мора поизвршити. Драматичне вредности комад тај нема. Много којешта није у њему мотивовано, али су му призори другога, трећега и четвртога чина пуни ефекта, те се живо хватају срца. Представа је испала у целоме добро.

* (Мурад Ефендија), потурчени Хрват Вернер из Поповца, од дужег времена турски консул у Темишвару, написао је опет ваљану драму на немачком језику под именом „Ines de Castro.“ Та је драма ових дана приказивана први пут у Темишвару и јако се допала. Исти писац написао је и „Селима III.“, трагедију, која се лане и на дворском позоришту у Бечу представљала, па је стекла хвале и признања и у критичара бечких.

МУЗИКА.

* (Драгомир Кранчевић.) На трећем филхармоничном концерту у Бечу свирао је ових дана и наш вештач на виолини Драгомир Кранчевић један споров концерат за виолину (G.). Бечки листови хвале Кранчевића, да је потпуно схватио и извео тај споров концерат, а одсвира га је енергичном техником. Још би му се ваљало усавршити у томе, да му звуци, што их тако вешто мами из виoline, буду што пунији и што округлији.

СИТИЦЕ.

+ (За дукат се удала.) У некој варошици у Срему живела је нека сиромашна, али веома лепа удовица. Тој се удовици допадне неки удовац, трговац из исте варошице, а и њему удовица, ал' јест, како ћеши помоћи: она сиромашна а он богат. Ал' женска је глава досетљива, особито кад се ради о удаби. Све јој је имање било златан дукат. Хајд, дакле да себи помогне њиме. Једно јутро оде трговцу удовици, промене дукат, купи за добијене новце — опет дукат, па тако удри код њега, мењај исти дукат неколико месеца сваки други трећи дан. Трговца удовица намами на послетку злато, тести онзапроси и испроси токор се и богату удовици. Кад је после видео да је насео, а он ти удри, па теши самог себе: „Кад је моја жена мене искусна трговица тако лепо преварила, а да како не ће моје

муштирије, које су куд и камо пешчије од мене.“

ЖИВОПИС.

* (Стеван Батори) је нова слика, коју је израдио Матејко. Тај пољски сликар једац је од првих сликара у Европи. Особито је на глас изашао својом сликом, којом приказује пропаст Пољске. Немци јако жале, што се такав ум ограничио само на своју домовину, и што не узима предмете из повеснице целога света. Али управо у томе и лежи извор његове снаге. Да Матејко неје остао син свога народа, ко зна, би ли се икада пробудило толико сликарско одушевљење у њему. Нова његова слика, која је сада изложена у Пешти, има наслов Стеван Батори. Матејко је особито сретан у томе, што уме пронаћи велике и важне тренутке у повесници свога народа. При тога насликао је несретну Пољску, сада нам показује њезину славу. Батори беше добар јунак, иносит, одлучан; у његово пак време била је Пољска једна од најсилнијих држава на северу европском. Слика матејкова приказује нам то, како пред Баторијем стоји руско послаништво. Посланике руске предводи Ципријан, владика пољски, и нуди Баторију леба и соли и златни кључ у знак помирења. Но околци лежи снег, тле је покривено кожама и заставама, а призор се догађа под лепим шатором. Слика се дели у две половине: на једној су Пољаци и краљ им Батори, иносит, одлучан вољом, достојанствен; на другој је половици прво неугодна слика исусовца Пешевина; за њим су руски посланици, једни клеће, други вребају, трећи леже на тлу пред силним краљем. На лицу пољских племића види се, да им неје по вољи ово склapanje мира, особито је то неповољно умноме канцелару пољском Замојском. У тој се слици верно огледа тадашња јака Пољска и њено стање. Стручњаци веле, да је Матејко овом сликом показао велики напредак. У прејашњим својим slikama особито је пажљиво и красно сликао узгрдије ствари као што су: свила, злато, драго камење, и то тако, да су сву нажњу привлачили на себе, а на главну ствар једва се и помицжало. У Стевану Баторију нема више тога. Красно је, истина, и ту израђена свила, злато и драго камење, али не сметају више, јер не говоре, него ћуте. И колорит, некад и одвише сјајан у матејковим slikama, овде је са свим уместан, стоји у складности са целином, па имајош и такав чар, као што се то налази само у slikama најбољих талијанских сликара. Кад се од пас не зарадује, кад види до какве је славе и знаменитости дошао у целоме свету словенски сликар! Живео нам дуго наш Матејко себи на част, а целом словенству на дику и понос!

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

3. ПРЕДСТАВА

У ПРЕТПЛАТИ 2.

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 13. ДЕЦЕМБРА 1872.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

МАРИЈА СТЈУАРТОВА.

ЖАЛОСНА ИГРА У 5 ЧИНОВА, ОД Ф. ШИЛЕРА, ПРЕВЕДЕНА С НЕМАЧКОГ.

О С О Б Е :

Краљица Јелисавета	J. Маринковићка,
Марија Стјуартова	Ј. Сајевићка.
Гроф Лестер	Недељковић.
Гроф Шрусбери	Зорић.
Варон Борли	Суботић.
Вitez Шалет	Марковић.
Мортимер	А Сајевић.
Ана Кенедијева	Ј. Поповићева.
Белијевр	Рашић.
Окељ	Пешић.
Часник	Степић.
Паж	Љ. Зорићева,
Мелвил	Лукић.
Маргарита	Ј. Маринковићева.
Бургојн	Божовић.

Шериф, придворници, слуге јелисаветине, слуге и слушкиње маријине.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

У суботу 16. децембра први пут: „Дона Дијана“. Шаљива игра у 5 чинова, од Морета, по преради К. А. Вестовој првео Милорад Поповић Шапчанин.— Г. Ј. Сајевићка и А. Сајевић, чланови народног позоришта у Загребу као гости.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а. вр. у српској народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

БОЛУЈУ: Л. ТЕЛЕЧКИ, Н. ЗОРИЋ.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.